

Budapest, 2001. november 19.

Magyar Köztársaság Alkotmánybírósága
1015 Budapest
Donáti u. 35/45.

Tárgy: Kérelem a Fővárosi Közgyűlés Rendelete két mellékletének megsemmisítésére

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. § b) pontja alapján azzal a kérelemmel fordulunk Önökhöz, hogy alább közölt indokaink mérlegelésével szíveskedjenek

megsemmisíteni
a Budapest Főváros Közgyűlése 39/2001. (VI. 27.) sz. rendeletének
10. sz. és 21. sz. mellékletét.

Valószínűnek tartjuk, hogy az idézett jogszabályhely ellentétes a Magyar Köztársaság Alkotmánya 18. §-ával („A Magyar Köztársaság elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez”), 70/B. § (4) bekezdésével („Mindenkinek joga van a pihenéshez...”) és 70/D. § (1) bekezdésével („A Magyar Köztársaság területén élőknek joguk van a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez.”).

Kérésünket az alábbiakkal indokoljuk:

Nem kívánjuk elvitatni az önkormányzatok azon jogát, hogy saját településrendezési terveikről maguk döntsenek. Mindenképp el kell kerülni viszont, hogy az ilyen jellegű döntés súlyosan veszélyeztesse a környezet állapotát, a pótolhatatlan természeti értékeket, és legfőképpen a lakosság egészségét. Ennek érdekében egyebek mellett fontos betartani azt a követelményt, hogy a településeken egy lakosra 21 négyzetméter zöldfelület jusson. Bár ezt a követelményt nem kötelező jogszabályban, hanem ajánlásként hirdették meg, azonban olyan régóta áll fenn, olyan általánosan elfogadott a szakértők, városrendezők körében (ld. az alábbiakban!), és olyannyira szoros kapcsolatot mutat a lakosság egy sor alapjogához – az

egészséges környezeten kívül a testi és lelki egészséghez és a pihenéshez is –, hogy annak csorbítása már nyilvánvalóan alkotmányellenes. Ez fokozottan igaz akkor, ha az adott zöldterület helyére egy jelentős környezetszennyezéssel (például nagy gépjármű-forgalommal járó) létesítmény kerül.

A fővárosi kerületi önkormányzatok kérése alapján többszöri hatósági, társadalmi és fővárosi szakbizottsági egyeztetésen kiérlelt **javaslat-csomag** került benyújtásra a Fővárosi Közgyűlés felé (4. melléklet).

A Fővárosi Közgyűlés ennek alapján meghozta 959/2001., 963/2001., 964./2001., 965/2001., 966./2001. (VI. 17.) Főv. Kgy. h. számú határozatait (3. melléklet). Ezek a határozatok tartalmilag a „**Budapest Főváros Közgyűlésének 39/2001. (VI. 17.) számú önkormányzati rendelete a Fővárosi Szabályozási Keretterről szóló 46/1998.(X.15.) Főv. Kgy. számú rendelet módosításáról**” címen (a továbbiakban: a Rendelet) a 2001. június 27-i, 11. számú Fővárosi Közlönyben kerültek kihirdetésre, a Rendelet részét képező 1–21. sz. melléklettel együtt. A Fővárosi Közlönyből a Rendeletet tartalmazó oldalt a megsemmisítésre kért 10. és 21. sz. melléklettel együtt csatoljuk (2. melléklet).

A Rendelet tartalma átvezetésre került a Fővárosi Szabályozási Keret terv térképén.

A Rendelet a kerületi önkormányzatok szándékai szerint összesen több mint 40 hektár zöldterületet és a Fővárosi Szabályozási Keret tervben tartalékként kijelölt mezőgazdasági területet sorol át építési övezetbe. A Rendelet ugyanakkor tartalmaz környezetvédelmi, illetve zöldterület-védelmi szempontból kedvező tartalmú és semleges övezeti átsorolást is, ezért nem kérjük a teljes Rendelet megsemmisítését. Azt azonban hangsúlyoznunk kell, hogy a környezetvédelmi szempontból kedvező tartalmú övezeti átsorolások egészében véve sem, az érintett kerületek vonatkozásában pedig különösen nem ellentételezik az említett 40 hektár zöldterület átsorolásából származó hátrányos hatásokat.

Általában aggasztó az a jelenség, hogy a kerületi önkormányzatok sorozatosan kérik a zöldterületeik átminősítését, és a Fővárosi Közgyűlés ezeket gyakran jóvá is hagyja. Ezáltal lényegesen rontják Budapest egyébként is rendkívül kedvezőtlen környezeti állapotát. Ezt jól jellemzi az „Adatok Budapest környezeti állapotáról” című kiadvány (kiadta Budapest Főváros Önkormányzata 2000-ben, felelős kiadó dr. Domszky Gábor): „*A települések lakhatóságának egyik mértékét a beépített területek és a biológiailag aktív felületek aránya adja meg. ... A világ számos fővárosában a hazai viszonyokhoz képest jelentősebb az ilyen felület, ami önmagában kedvező hatással van az ott lakók egészségére, kedélyére. Budapest egyik legnagyobb környezetvédelmi gondja a kirívóan kedvezőtlen zöldfelületi arálynak köszönhető. Sok más tényező mellett a zöldfelületek hiánya is hozzájárul a város kedvezőtlen levegőminőségének kialakulásához. A városi lakosság számára szükséges közcélú zöldterületek nagyságát az 1970-es években irányelvként meghatározott mennyiségi mutatók jelzik: legalább 7 m²/lakos lakóterület, legalább 7 m²/lakos lakóterületi közpark, legalább 7 m²/lakos városi szintű közpark. Az irányelv teljesülése Budapest egészét tekintve mintegy 50%-os, vagyis kb. ugyanannyi közcélú zöldterület hiányzik, mint amennyi jelenleg van.*”

A zöldterületek megőrzése tehát alapvető fontosságú környezet- és természetvédelmi, valamint egészségvédelmi érdek. Arra vonatkozóan, hogy a növényzet rendkívül fontos szerepet tölt be környezetünk és az emberi egészség megóvásában, részletes szakmai kifejtés található egyebek mellett dr. Radó Dezső kertészmérnök-közgazdász, környezetvédelmi szakértő, c. egyetemi docens „A növényzet szerepe a környezetvédelemben” c. könyvében (5. melléklet).

A Rendelet szóban forgó mellékleteivel kapcsolatban még az alábbi tájékoztatást adjuk.

A 10. sz. melléklet XVII. kerületi Önkormányzatnak azt a kérését teljesíti, hogy a 138670 hrsz., Pesti út és a közigazgatási határ melletti, kb. 14 hektáros terület MG-MF F2 (jelentős zöldfelületű munkahelyi terület céljából távlati tartalékként kijelölt) övezetből MG-MF F1(K-BK2, MZ) övezetbe sorolja át.

Ez az átsorolás több káros következménnyel jár. Az egyik az, hogy az M0-s autópálya számára kiszabályozott terület és a meglévő lakóterület közötti, kötelezően telepítendő védőerdő szélességét kevesebb, mint felére csökkenti. Továbbá, mivel a K-BK2 övezet nagy területű bevásárlóközpont megvalósítására kijelölt övezetként szerepel a Budapesti Városrendezési és Építési Keretszabályozásban, hatalmas gépjármű-forgalmat és ezzel komoly többlet környezetszennyezést idézne elő a lakóterületek közelében.

A 21. sz. melléklet a XXII. kerületi Önkormányzatnak azt a kérését teljesíti, hogy az M0-s autópályát és 6-os út csomópontjának környékén lévő területeket minősítsen át. A kérelmet a Döntési Javaslat (4. melléklet) elutasításra javasolta. A Fővárosi Közgyűlés 2001. május 31-i, illetve június 7-i ülésén ennek ellenére elfogadta a kerületi önkormányzat kérését, amelynek lényegét a következőkben ismertetjük. Az M0-s autópályát és a 6-os út csomópontja és a Növény utca közötti területen E-VE (véderdő) övezetből kb. 4 hektárt, továbbá MG-MF_F1 (IZ, I), vagyis intézmények létesítésére fenntartott távlati fejlesztési mezőgazdasági övezetből kb. 5 hektárt K-BK2, azaz nagy kiterjedésű bevásárlóközpont számára fenntartott övezetbe sorolt át. Itt további kb. 4 hektárnyi területet IZ, vagyis nagy zöldterületet tartalmazó intézményi övezetbe sorolt át, és még 6 hektárnyi területtel tette ugyanezt az M0-s-6-os csomópont és a Sallai Imre utca közötti részen. Ezen kívül kb. 0,5 hektár E-VE, véderdő területet sorolt át IZ, intézményi övezetbe a 6-os út és az M0-s autópálya közötti háromszögben. Mindez azt jelenti, hogy a Rendelettel a Fővárosi Közgyűlés 19 hektárnyi zöldterületet, illetve mezőgazdasági területet minősített át építési övezetbe a XXII. kerületben, és újabb óriás-bevásárlóközponttal és annak járulékos, bizonyítottan rendkívül kedvezőtlen környezeti hatásaival sújt sok négyzetkilométernyi hatásterületet. A nagy bevásárlóközpontok környezeti és egyéb hatásairól számos tanulmány jelent meg, amelyek közül mellékeljük az Osztrák Közlekedési Klub „Bevásárlóközlekedés – A helyi ellátást javítsuk vagy újabb bevásárlóközpontok épüljenek” című tanulmányát, amely 17. oldalára külön felhívjuk a figyelmet (6. melléklet), valamint a Levegő Munkacsoport és a Közlekedés- és Fejlesztéspolitikai Intézet (ITDP, New York) „Városromboló tényezők: Az elnéző banki szabályozás és a következtelen lakáspolitikák, mint a környezetromboló városi terjeszkedés ösztönzői” című tanulmányát (7. melléklet).

Az Alkotmánybíróság a 28/1994. (V. 20.) AB (ABH. 1994, 134.) határozat 1. pontjában megállapította, hogy „az Alkotmány 18. §-ában megállapított, az egészséges környezethez való jog a Magyar Köztársaságnak azt a kötelezettségét is magában foglalja, hogy az állam a természetvédelem jogszabályokkal biztosított szintjét nem csökkentheti, kivéve, ha ez más alapjog vagy alkotmányos érték érvényesítéséhez elkerülhetetlen. A védelmi szint csökkentésének mértéke az elérni kívánt célhoz képest ekkor sem lehet aránytalan.” A határozat indoklásából, valamint az azt követő hasonló tárgyú döntvényekből (például a 14/1998. (V. 8.) AB határozat) egyértelműen kiderül, hogy az Alkotmánybíróság a természet védelme alatt a környezetvédelmet általában is értette. A hivatkozott határozat azért tiltotta meg az elért védettségi szint csökkentését, mert az élő környezet elemei a legtöbb esetben nem, vagy csak nagyon hosszú idő alatt és komoly nehézségek árán pótolhatók. Tehát azokon

a területeken, ahol nagy felületeket lebetonoztak, épületekkel fedtek el, a talaj összetételének, mikroflóra-tartalmának változásai visszafordíthatatlanok, így gyakorlatilag alkalmatlanná válnak arra, hogy egészséges zöldfelületet alakítsanak ki rajta. Mindezen okok miatt sem jelenthetnek elégséges kompenzációt a másutt utólag kialakított zöldfelületek a már létező, hosszabb ideje fennálló zöldterületek elvesztéséért. További szempont, hogy a zöldfelületek – globális szerepük mellett – nagyrészt helyben fejtik ki hatásukat, így például az érintett lakosság részére ezeket nem pótolhatják a másutt létrehozott zöldfelületek.

Mivel jelen esetben a természetvédelem jogszabályokkal biztosított szintjének jelentős csökkentéséről van szó, amit semmilyen más alapjog vagy alkotmányos érték érvényesítése nem indokol, kérjük a T. Alkotmánybíróságot, hogy a fentiek mérlegelése alapján szíveskedjenek megsemmisíteni a 39/2001. (VI.27.) Föv. Kgy. rendelet 10. számú és 21. számú mellékletét, hogy ezáltal a Fővárosi Szabályozási Kerettervnek és Budapest Településszerkezeti Tervének a korábbi állapota maradjon hatályban.

Tekintettel a várható környezeti, egészségi és gazdasági hatások jelentős mértékére, rendkívül fontosnak tartjuk, hogy a T. Alkotmánybíróság mielőbb határozatot hozzon az említett jogszabály-hely esetleges alkotmányellenességével kapcsolatban.

Tisztelettel:

Schnier Mária
elnökhelyettes

Lukács András
elnök

Mellékletek:

1. Budapest Főváros Közgyűlésének 39/2001. (VI.27.) Föv. Kgy. sz. rendelete (másolat a Fővárosi Közlöny 2001. évi 11. számából)
2. A fenti rendelet 10. és 21. sz. melléklete
3. Budapest Főváros Közgyűlésének 959/2001, 963/2001., 964/2001., 965/2001., és 966/2001.(VI.17.) Föv. Kgy. h. számú határozatai
4. Javaslat a Fővárosi Szabályozási Kerettervről szóló 46/1998. (X.15.) Föv. Kgy. rendelet és Budapest Településszerkezeti Tervének módosítására. (1-től 18. oldal. A 10. és 21. sz. mellékletre vonatkozó szövegek a 7. oldalon: 10. sorszám alatt, valamint a 15. oldalon: 25. sorszám alatt, és a 16. oldalon a Döntési Javaslat 1. f) pontjában található.)
5. Dr. Radó Dezső: A növényzet szerepe a környezetvédelemben (Budapest, 2000).
6. „Bevásárlóközlekedés – A helyi ellátást javítsuk vagy újabb bevásárlóközpontok épüljenek” című tanulmány (Oszttrák Közlekedési Klub, magyarul kiadta a Magyar Közlekedési Klub, Budapest, 1997)
7. „Városromboló tényezők: Az elnéző banki szabályozás és a következtlen lakáspolitikai, mint a környezetromboló városi terjeszkedés ösztönzői” című tanulmány (Levegő Munkacsoport és Közlekedés- és Fejlesztéspolitikai Intézet, Budapest, 2000)

Budapest, 2001. december 17.

Magyar Köztársaság Alkotmánybírósága

1015 Budapest
Donáti u. 35/45.

Tárgy: Kiegészítés kérelemhez a Fővárosi Közgyűlés Rendelete két mellékletének megsemmisítésére

Tisztelt Alkotmánybíróság!

2001. november 19-én kelt beadványunkat, amelyben kértük a T- Alkotmánybíróságtól, hogy semmisítse meg a Budapest Főváros Közgyűlése 39/2001. (VI. 27.) sz. rendeletének 10. sz. és 21. sz. mellékletét, az ott leírtakon felül még az alábbiakkal kívánjuk indokolni:

1. Az egyéb övezetek átminősítése zöldterületté a következő okok miatt sem ellentételezheti a zöldterületek átminősítését építési övezetté. A zöldterületté minősítés az esetek túlnyomó részében azt jelenti, hogy egy valójában meglévő zöldterületet hivatalosan is azzá minősítenek. Ez ugyan ad bizonyos fokú védettséget az adott területnek, azonban a papíron történt átminősítés által a valóságban a biológiailag aktív felületek nagysága egyetlen négyzetcentiméterrel sem növekszik. Ugyanakkor a zöldterületeknek építési övezetté történő átminősítése a legtöbb esetben a valóságban is a biológiailag aktív felületek felszámolását eredményezi.
2. A beadványunkban felsorolt egyes átminősített zöldterületek eredetileg ún. tartalék fejlesztési területként voltak besorolva. Ezek az – MG-MF jelű – területek a Fővárosi Szabályozási Keretervben (46/1998. (X. 15.) Főv. Kgy. számú rendelet) többnyire IZ (jelentős zöldfelületű intézményterületek) és MZ (jelentős zöldfelületű munkahelyi területek) távlati céljára lettek kijelölve. A kerületi önkormányzatok azonban ahelyett, hogy kivárnák azt az időt, amíg ide illő befektetői igények jelentkeznének, vagy saját

1465 Budapest, Pf. 1676 • Telefon: (1) 411-0509, 411-0510

Fax: (1) 266-0150 • E-posta: levego@levego.hu • Honlap: www.levego.hu

forrásból lehetőség nyílna ilyen kategóriájú létesítmények megvalósítására, nagy területű kereskedelmi és szolgáltató központ célú beruházások céljára jelölik ki ezeket a területeket, és ennek megfelelően szorgalmazzák, hogy a Fővárosi Közgyűlés az MG-MF jelű mezőgazdasági területeket K-BK2 (nagy területű kereskedelmi és szolgáltató területek) övezetbe sorolja át. Az IZ övezetben a telek területének legalább 50%-át szükséges zöldterületként kialakítani, az MZ övezetben pedig legalább 35%-át, a K-BK2 övezetre vonatkozóan viszont a Budapesti Városrendezési és Építési Keretszabályozás (BVKSZ) csak a telekhatár mentén ír elő 10 méter széles kötelező zöldsávot. A veszteség különösen akkor érzékelhető, ha például ez utóbbi, K-BK2-be tartozó létesítmény szegényes zöldterületi csíkját egy IZ övezetbe tartozó sportpályával hasonlítjuk össze.

Öszinte tisztelettel:

Schnier Mária
elnökhelyettes

Lukács András
elnök